

Nu dan, indien Gij hun zonden vergeven zult! doch zoo niet, zoo delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt. Ex. 32:32.

Gij weet, wat er gebeurd is. Op den berg Sinai is de Heere met Mozes, den middelaar der wet. Hier gaat de Heere Zijn volk ondertrouwen in gerechtigheid. De verbondswet wordt afgekondigd. Het is het uur van den Hemelschen Bruidegom. Die Zichzelf een bruid formeert. Maar in dit uur der aanneming tot kinderen heeft Israël dezen verkiezenden God reeds verworpen door het oprichten van een gouden kalf. En dan komt Mozes' eerste gebed. Wij lezen in vs 11: Doch Mozes aanbad het aangezicht des Heeren zijns Gods. En hij zelde: o Heere, waarom zou Uw toorn ontteken tegen Uw volk, hetwelk Gij met groote kracht en met een sterke hand uit Egypteland uitgevoerd hebt? Dit is Mozes' eerste gebed voor dit schuldige volk. En dit gebed is nog conform het Woord Gods, want hier pleit Mozes op 's Heeren verkiezing, op Gods vrijmachtig welbehagen in Christus. „Gedenk aan Abraham, Izaak en Jacob, Uwe knechten, aan welke Gij bij Uzelf gezworen hebt”. Hier beweegt zich de liefde van Mozes nog binnen de grenzen van het geopenbaarde Woord Gods. Want hij zoekt den pleitgrond in Christus. Maar op dit gebed volgt dan het strafgericht over Israël, waarbij door het optreden van den stam van Levi er drie duizend vallen. In dit strafgericht komt Mozes op voor het heilig recht des Heeren. Maar dan breekt de nacht aan, waarin Mozes worstelt om een uitweg te zoeken voor Israël. Het is de donkerste nacht van zijn leven. Zijn eerste gebed heeft God wel verhoord. Israël zal niet vernietigd worden, maar als volk behouden. Doch de toorn is niet verzoend, en 's Heeren gramschap ligt nog dreigend boven Israëls tenten. Wat zal er morgen gebeuren als de zon opgaat? Dat is de pijnigende vraag, welke Mozes bezig houdt. En terwijl in dien donkeren nacht Mozes' gedachten gaan en gaan, rijpt er een gedachte in zijn ziel, een laatste mogelijkheid. Hij zal tot God gaan en zeggen: „Nu dan, indien Gij hun zonden vergeven zult, indien het strafgericht voldoende is geweest, doch zoo niet, zoo delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt. Neem mij dan als offer voor dit schuldige volk”. Dat is het plan dat hij den Heere zal voorleggen. Hij uit het boek des levens. Hij dervende de heerlijkheid Gods, als Israël maar behouden mag blijven, en het leven hebben mag in de heerlijkheid Gods. Zoo grijpt Mozes in zijn bange worsteling naar de idee van het plaatsbekleedend lijden. Hij in de plaats van dit schuldige volk. Hij als één voor allen. Maar..... hij grijpt er naar buiten het raam der geopenbaarde dingen en overschrijdt alzo de grenzen van zijn ambt, dat God hem gegeven heeft, middelaar der wet te zijn. Hij heeft verlaten den vasten bodem van het Woord Gods, omdat hij geen uitweg meer ziet. Daarom gaat zijn gebed — neem mij — ook in tegen de wet en tegen het evangelie. Tegen de wet, immers de ziel, die zondigt zal sterven. En hebben zij niet allen gezondigd? Niet alleen deze drie duizend, maar het gansche volk? Mozes ziet in zijn groote liefde niet meer het heilig recht des Heeren — zij hebben allen overtreden. Maar zijn gebed gaat ook in tegen het evangelie. Als Mozes zegt: neem mij, dan doet hij alsof hij verbondshoofd kan zijn, in wien ze allen begrepen zijn en die de straf kan dragen als één voor allen, en het leven kan verwerven als één voor allen. In zijn brandende liefde heeft hij ook het evangelie vergeeten, dat God een ander geven zal, in wien zal zijn vrijspraak van schuld en recht op het eeuwige leven. Geplaatst binnen het raam van het geopenbaarde Woord — wet en evangelie — schrompelt Mozes' gebed weg onder den hoogen ernst van Gods gemaakt bestek — verzoening door voldoening. In zijn liefde onttrekt hij zich aan de wet, en ziet hij niet de verschrikking van den toorn Gods, en weet hij niet wat hij zegt — neem mij! En zich onttrekkende aan het evangelie weet hij niet wat voor dwaasheid hij zegt: de middelaar verloren, en het volk behouden! Hij doet een slag in de lucht. Want Mozes is maar een mensch, maar niet de Zoon des menschen, met dat kostelijk geheim der unio mystica, welke het Hoofd met de leden verbindt, en de leden met het Hoofd. Hij is niet Middelaar der genade. Die plaatsbekleedend kan gaan, en ondergaan kan den last van den eeuwigen toorn Gods, een geheele schare van verdoemden met Zich meestekkend, en plaatsbekleedend het recht verwerven kan op de heerlijkheid Gods, een geheele schare van verlosten met Zich meestekkend. Daarom heeft de Heere ook deze bede afgewezen en Mozes' offer niet aangenomen. En als de Heere zegt: Dien zou Ik uit Mijn boek delgen, die aan Mij zondigt, dan brengt de Heere Mozes terug binnen de grenzen van het geopenbaarde Woord, en geneest Hij Mozes van zijn overspannen liefde, en bindt hem weer aan zijn eigen ambt — middelaar der wet, — opdat Israël door de wet tot Christus uitgedreven worde, den Middelaar der genade. En later op den berg der verheerlijking heeft Mozes zijn dwaasheid erkend, en houdt hij nu aan Christus voor Diens uitgang te Jeruzalem, dus Gods gemaakt bestek — verzoening door voldoening. Mozes heeft in dien nacht wel een glimp gezien van het plaatsbekleedend lijden en sterven — de Middelaar

in isolement, terwille van het volk, maar niet het wonder gezien der unio mystica, welke zijn zal in Christus — allen in één begrepen. Eén die voor allen drinkt den drinkbeker van den onvermengden toorn van God, om nu den Zijnen voor te zetten den drinkbeker van de genade en de barmhartigheid, welke roemt tegen het oordeel. Daarom vinden wij ook in den hof van Gethsemane geen Middelaar, die bidt buiten het raam van Gods gemaakt bestek, maar die in het groote uur van het heilig recht des Heeren zegt: Hier ben Ik, neem Mij. Uw wil geschiede — verzoening door voldoening. Alleen Uw gemaakt bestek. Hij heeft Zijn volk lief met een oneindige liefde. Maar Hij zoekt ook het recht Zijns Gods, dat Hem verbrijzelen zal. En Hij kan nu gaan plaatsbekleedend, omdat Hij is waarachtig God en Mensch, en Hij heeft dat groote wonder van de unio mystica. Mozes redt er niet één van het verderf, en moet ook zelf gered worden. Maar Christus als Middelaar der genade redt onze ziel van

„LICHAAAM” (III, slot)

Uit het gezegde is duidelijk, dat het spreken van „een mystiek lichaam van Christus” en van „openbaring(en) van het mystieke lichaam van Christus” niet te verantwoorden zal zijn tegen het gebruik van het woord „lichaam” gelijk wij dat tegenkwamen.

Natuurlijk zijn er in het lichaam van Christus ontelbare „mystieke” (verborgen, bijvoeglijk naamwoord) factoren. Evenals in ons lichaam, als levend geheel. Evenals in den staat, het rijk.

Maar in het begrip „lichaam” zelf ligt al het element der openbaarheid, der zichtbaarheid, van het georganiseerd zijn. Het klassieke gebruik van het latijnsche woord „corpus” ter vertaling van het grieksche „soma” heeft deze eenvoudige wijsheid ter harte genomen¹⁾. Het is uiteraard onbekwaam om ons te zeggen, welke „mystieke” factoren in Christus' lichaam werken. Maar het kan ons wel illustreren, welke taal de H. Geest gebedigd heeft om ons den schat der openbaring te doen toekomen²⁾. De tweede naamval (lichaam van Christus) ziet niet op de samenstellende deelen (de geloovigen) doch op den Naam van den Koning der Kerk³⁾, der kudde, die, b i j e e n g e b r a c h t z i j n d e als congregatie, zijn lichaam, zijn volk, zijn staat is.

En het is wel een beetje beschamend, dat theologen, die om aan de moeilijkheden der kerkelijke revoluties te ontkomen, de revolutionairen willen legaliseren, achteraf, door hen, met de niet-revolutionairen, om te vormen tot één vorm (of „openbaring”(!)) van Christus' (mystieke) lichaam; terwijl een jurist van een roomsche universiteit hun moet komen vertellen, dat wat hij vond in de juristen van den tijd van Paulus en van keizer Augustus zich ten aanzien van de betekenis van het woord „lichaam” verdraagt met wat Paulus zegt over de kerk als lichaam van Christus⁴⁾. Wat in een lichaam mystiek is maakt het lichaam tot lichaam, niet mystiek (verborgen) doch als lichaam openbaar. Gelijk wat in een lichaam onzichtbaar is het lichaam zelf als levend lichaam zelf zichtbaar doet zijn. De Geest is onzichtbaar in het lichaam, maar het lichaam is zichtbaar.

Het was dan ook miskenning van den Geest Gods, dat men de 12 artikelen niet langer zag als eigenlijk drie, en toen er toe kwam, de kerk als g e m e e n s c h a p der heiligen (de komma tusschen die twee zelfstandige naamwoorden!), en de v e r g e v i n g d e r z o n d e n, en de o p s t a n d i n g d e s v l e e s c h e s en het e e u w i g l e v e n te zien als losse aanhangsels bij de 12 artikelen, als stonden die los van den Geest. Integendeel, die ALLE zijn zichtbare werken van den Geest als derden Persoon, alles nemende uit Christus. Hij, in de wereld komen-

¹⁾ De Visscher, 92: corpus (corpora) rei publicae; c. populi; c. civitatis; c. imperii; c. Germaniae; c. senatus. Toute collectivité organisée peut, en effet, être conçue comme constituant une unité. Le mot corpus est alors précisément celui dont les classiques se servent pour exprimer cette conception.

²⁾ De Visscher, 93: des juristes qui, se basant sur la classifications stoïcienne, admettent trois genres de corps: „unum, quod continetur uno spiritu et Graece ὁμοῖον vocatur, ut homo tignum laps et similia: alterum quod ex contingentibus..... constat, quod ἀνεναντίας vocatur, ut aedificium navis armarium: tertium, quod ex distantibus constat, ut corpora plura (non) soluta, sed uni nomini subiecta, veluti populus legio grex. (Pomponius).

³⁾ Substantif au génitif singulier, exprimant le genre du corps..... et non par un génitif pluriel de ses éléments composants.

⁴⁾ Nous n'avons pas à entrer dans des recherches sur la signification de corpus ou σώμα dans la pensée et la littérature chrétienne des premiers siècles. Il nous suffira d'observer qu'elle ne trahit aucune déviation du sens classique grec ou latin; Saint Paul, Col. 1, 18, 24: σώμα, ὁ ἅγιος ὁ θεός; Rom. 12, 5; 1 Cor. 12, 12 et suiv.; Eph. 4, 4. Dans le Nouveau Testament, l'usage de σώμα et tant qu'il se réfère à une société, apparaît constamment basé sur la métaphore du corps humain..... σώμα „quod continetur uno spiritu”. De Visscher, 91.

het verderf. Als over Hem dan ook komt het groote uur van den toorn Gods, sleept Hij plaatsbekleedend Zijn volk mee door de zee van den toorn Gods, en trekt Zijn volk mee naar het land van den sabbath Gods. Hij drinkt nu den drinkbeker van den toorn Gods alleen in volstrekt isolement. Maar Hij zegt ook, dat Hij met ons drinken zal in eeuwige gemeenschap den drinkbeker van de brulloft des Lams. Mozes, de middelaar der wet, liet tenslotte de wet los. Hij zag geen uitkomst meer. Maar Jezus, de Middelaar der genade, volbracht de wet, omdat Hij als het Lam Gods de uitkomst wist — Mijn bloed reinigt van alle zonden. Lof zij het Lam, dat onze zonden op Zich nam. Hij sloeg geen slag in de lucht, maar volbracht den Raad Gods aangaande onze verlossing — verzoening door voldoening. Nu kan Hij Zijn volk bekleeden met Zijn gerechtigheid, en zetten zonder vlek of rimpel voor God. Wij gaan nu met Hem ten hemel in en erven koninkrijken. En dat vanwege het wonder, dat God gemaakt heeft, het wonder der unio mystica — één in wien wij allen begrepen zijn. En dat wonder is nu alleen in Jezus Christus en Dien gekruisigd. v. d. B.

KERKELIJK LEVEN

de, en uit Christus „nemende”, vergadert de kerk (even zichtbaar als elk ander politieuma), laat ambtelijk absolute hooren en bedienen met zichtbare effecten-in-rechten; wekt de dooden op om ze bij de zichtbare kudde, gereed gebracht, c o m p l e e t in te voegen, en geeft een openbaar, vast, georganiseerd eeuwig leven. De Twaalf artikelen zijn er eigenlijk drie: de Vader is ons bekend in zijn werken, de Zoon in zijn publieke werken, de Geest in zijn openbare, consumerende, de wereld reorganiseerende en fixeerende werken. K. S.

Balans der Synodocratie

We hebben de balans van Oosterbeek al opgemaakt: verloochend van binnen uit. Wat de synodocratische aanmoedigers van „Oosterbeek” betreft, ook hier vallen eenige conclusies te trekken, die de balans laten opmaken.

Punt één is: ook het jongste lid van het synodocratische Kamper hoogerlerencollege heeft thans Oosterbeek afgewezen. Na veel vriendelijke woorden-vooraf, zooals men begrijpt. We moeten zelfs erkennen, dat de Benjamin in den Kamperkring — dr Brillenburg Wurth — zelfs den moed heeft, te erkennen, dat het „niet fair zou zijn”, als de synodocraten een „smaldeel” willen losweken; hetgeen intusschen toch maar gebeurt en gebeuren moet (het pogen, bedoelen we, de rest weet God) zolang men de eerlijke methode (van deputaten) weigert en, zelf deputaat zijnde, staat te applaudisseren (achter een scherm) als ds Bos zegt: deputaten-arbeid „doorbreken”, wat natuurlijk ongeoorloofd was.

Overigens stelt ook dr B. Wurth ons teleur. Hij schaaft zich onder degenen, die het gehaspel over „perfectum” (wedergeboren) of „futurum” (te wederbaren) onvruchtbaar vinden. Nu, wij kunnen daar in komen. En de telegrafist Barkey Wolf, steunpilaar van de synode en van Elsevier, ook. Die vindt (de zaken alweer op zijn kop zettende) dat Schilder's scholastiek de synode van den weeromstuit gedwongen heeft, é v e n s c h o l a s t i e k t e d o e n: of die heer ook gelooft in zijn uitspraakjes! Maar dr Wurth moest weten, dat het daar niet over loopt. Hieróver gaat het (als over een heel klein onderdeel) dat men EERST zei: God wil niet, dat men van het perfectum ook maar één gekloofde haar afwijkt, en wie het toch doet, m o e t e r u i t, en dat men LATER zei (toen wij weggestuurd waren): God vindt het best, dat ge een gekloofde haar afwijkt. Die gekloofde haar is het niet, dr Wurth, maar het misbruik van Gods Naam in stukken, waarboven staat: In naam des Konings. Wist U dat niet?

Voorts meent dr Wurth, dat we moeten doorstooten tot achter de dogmatische en kerkrechtelijke de-tailkwesities. Dat meende ondergeteekende ook (13 Dec. 1943), maar men heeft eerst gezegd: détailkwesities? ho maar: z a k e n v a n l e v e n e n d o o d. En toen kreeg dr G. B. Wurth moed om naar Kampen te komen. Waarom verwringt ook hij de eenvoudigste dingen? Hij heeft te veel gepraat, en te weinig g e s c h r e v e n. Vandaar ook bij hem nu een verkeerde leiding. Vandaar dat hij het belangrijke wel ziet in wat niet op synodaal besluitenpapier staat, maar wat er wel op staat rangschikt onder de kleinigheidjes. De wereld op haar kop. Een rechter, die een huwelijks-conflict bij v o n n i s heeft afgedaan, moet niet, als 't v o n n i s aangevochten wordt, zeggen: huwelijksethiek is toch zoo'n geweldig ding, praat me niet over dat vonnisje. Hij jukt. Hij weet, dat een vonnis administratie-van-Gods-recht wil heeten. Hij vergooit zijn ambt, als hij zóó zijn lastige critici zich van den hals wil schuiven. Zóó vergooit dr Wurth zijn „ambtelijke” (!) synode (ik spreek op zijn standpunt).

Het droevigste is nu, dat ook een man als Wurth thans schrijft: ook „ginds” (d.w.z. bij de „vrijgemaakten”) wordt meer en meer gezien, dat we sterk uit

elkaar
node o
van wi
p r a s
g e r
En
staan
z ó ó
Wij
terbeel
Punt
niet
vóór
toen;
man, z
derget
Hij is
geslage
Creme
dat ge
Men
dr H.
gesprek
schrift
In h
als in
De cir
Car on

„Gr

De d
wat z
foutiev
allema
fatale
over „
onjuist
gemaal
volgens
visitat

Inz
genor
Geref
gaat-
Eni
gen I
Groot
Geref
in he
ninge
De
Geref
Geref
lijk o
De t
struik
van
tullede
noem
predil
verga
Chr.
zou d
is me
den n
Daar
In
gaat
Chr.
Ten
dienst
werd
Schoo
tegen
lijk C
In
voor
beken
Een
aan d
tal v
uit, d
in het
is. Vo
uitspr
uw h
als ee
wil m
Chr.
van
zwaar
ik we
wel u
Kerk”
de Ke
tot ee
de Ke
menin
Kerkv
ding
Schrift
daarom
geen
drage
aanva
alle t
Dan
klaar
Chr. C
waart
Kerkv
was d

het groote plaatsbelle- toorn Gods, den sabbath in toorn Gods zegt ook, dat eenschap den ozen, de mid- Hij zag geen der genade, am Gods de alle zonden. Ich nam. Hij cht den Raad zoening door den met Zijn rimpel voor en erven kodat God geica — één in wonder is nu v. d. B.

MIJN LEVEN

de kerk (even at ambtelijk bare effecten- j de zichtbare in te voegen, disceerd eeuw- nlijk drie: de le Zoon in zijn enbare, consu- en fixeurende K. S.

atie

al opgemaakt: ynocratische ook hier val- e balans laten

het synodoera- ft thans Oos- lijke woorden- n zelfs erken- ing — dr Brill- te erkennen, nocraten een ntusschen toch pogen, bedoe- en de eerlijke zelf deputaat r een scherm) orbreken", wat

ms teleur. Hij gehaspel over m" (te weder- kunnen daar in jlf, steunpilaar Die vindt (de dat Schilder's natuut gedwon- te de oen: ikjes! Maar dr let over loopt. el klein onder- niet, dat men loofde haar af- r uit, en dat d waren): God iar afwijkt. Die maar het mis- arboven staat: it? den doorstooten krechtelijke de- kende ook (13 gezegd: detail- leven en moed om naar gt ook hij de l gepriist, en te ook bij hem nu het belangrijke besluitenpapier gschikt onder de p. Een rechter, is heeft afge- evoochten wordt, geweldig ding, jekt. Hij weet, s-recht wil hee- zóó zijn lastige Zóó vergooit dr k spreek op zijn man a's Wurth de „vrijgemaak- at we sterk uit

elkaar loopen, en dus — laat Oosterbeek niet de synode critiseeren, doch eens gaan praten met degenen, van wie de synode zelf: wij zijn met u uitgepraat, en de kerk mag u niet langer hooren.

En op zulke wankelende gronden gaat ook Wurth staan naast Ridderbos, roepende tegen Oosterbeek: zóó niet!

Wij wisten dat dit komen zou. Het is goed, dat Oosterbeek het nu ook weet.

Punt twee van de balans: na vijf jaar is men nog niet van onze schimmen af. Maar even vrolijk als vóór vijf jaar repeteert men dezelfde jokkentjes als toen; dr den Hartogh repeteert ze nu via ds Meuleman, zelfonderzoek en zoo meer. Bestrijding van ondergeteekende's gepubliceerde rapport? Geen letter. Hij is nóg niet verder dan zijn gauw-gauw in elkaar geslagen zalvend briefje, in 1944 ondertekend door Cremer en een aantal anderen over dat zelfonderzoek, dat gevaar zou loopen.

Men is van onze schimmen niet af. Want men is van dr H. H. Kuyper's schim niet af. Men roept om een gesprek, maar vermijdt het stelselmatig — althans schriftelijk.

In het punt der broederlijkheid zijn ze nog even ver als in 1944. Er over zuchten, maar niet er naar doen. De cirkel sluit zich in 1949 waar hij in '44 begon. Car on revient toujours à ses premiers amours. K. S.

„Grootegast”

De dagbladpers is een verschrikking, niet door dat wat ze zegt, maar door wat ze verkeerd zegt. Een foutieve redactie van één bureau-tje, en ze drukken allemaal maar na, wat hun is voorgezet, meestal met fatale verkorting. Zoo wisten we, dat al die verhalen over „Grootegast”, die in de dagbladen circuleerden, onjuist waren. Maar als de menschen onrustig zijn gemaakt, gaan de dagbladen zich haasten naar een volgend punt. Thans geven we de lezing van „kerkvisitatoren” in de classis Grootegast:

Inzake het in „Kerknieuws”, d.d. 12 Maart 1949 opgenomen artikel onder het hoofd „Een conflict in de Geref. Kerk onderhoudende artikel 31 K.O. te Grootegast-Lutjegast”, moge de volgende rectificatie dienen.

Enige kerken hebben in het verleden samensprekingen plaats gehad tussen de Gereformeerde Kerken van Grootegast, Kornhorn en Opende enerzijds en de Chr. Geref. Kerken van Kornhorn en Lutjegast anderzijds in het Zuidelijk Westerkwartier van de provincie Groningen.

De laatste maal, eind Nov. '47, besprak Dr Th. Hoff, Geref. pred. te Grootegast, het „Rapport” van de Chr. Geref. Synode 1937. Verschil van mening bleek natuurlijk over het goed recht van de „Vereniging van 1892”. De inleider bracht naar voren, dat „1892” niet het struikelblok mocht zijn voor een eventuele vereniging van Geref. en Chr. Geref. De conclusie van die avond luidde in dezelfde geest. Voorts werd als verschil genoemd in de loop van de vergadering het punt der prediking. Besloten werd op 10 Jan. 1948 nogmaals te vergaderen. Ditmaal zou de uitnodigende kerkeraad de Chr. Geref. Kerk van Lutjegast zijn, welke ook zorg zou dragen voor een inleider over dit onderwerp. Later is meegedeeld, dat deze vergadering verzet moest worden naar eind Januari. Nog later naar begin Februari. Daarna is niets meer gehoord.

In de boezem van de Geref. Kerkeraad van Grootegast bleek verschil van mening met betrekking tot de Chr. Geref. Kerk.

Ten bewijze hiervan diene o.m.: a. dat in een leed- dienst door een der ouderlingen een Chr. Geref. preek werd gelezen; b. dat een tweetal ambtsdragers de Schooldag te Apeldoorn bezochten; c. dat een ouderling tegenover Kerkvisitatoren verklaarde: „Wij zijn eigenlijk Chr. Geref. en Da Hoff niet”.

In Nov. 1948 werd aan de Gemeente een nieuw tal voor de verkiesing van twee ouderlingen en één diaken bekend gemaakt.

Een broeder uit de Gemeente heeft toen persoonlijk aan de aftredende diaken van T. (welke stond op het tal voor ouderling) geschreven o.m.: „U sprak toen uit, dat de kerk, waarvan u lid is, en welke u dient, in het bijzondere ambt van diaken niet de ware kerk is. Volgens u was dat de Chr. Geref. Kerk. Toen u die uitspraak deed, ben ik geschrokken. Temeer omdat u uw houding verklaarde met het gezegde: „Ik zie dit als een tussenschakel naar de Chr. Geref. Kerk en ik wil meerderen wakker maken teneinde straks naar de Chr. Geref. kerk over te gaan”. Ik hoop en bid dat u van gedachten is veranderd opdat ik mij zonder bezwaar kan conformeren aan uw candidaatstelling. Ook ik wens vereniging met alle ware Christgelovigen, zowel uit de Chr. Geref. als de Synodaal-Geref. en Herv. Kerk”. Hoewel deze broeder met zijn bezwaar niet bij de Kerkeraad kwam, werd deze zaak toch aanleiding tot een bespreking, eerst in de Kerkeraad en daarna in de Kerkeraad met Kerkvisitatoren, daar er verschil van mening openbaar werd over de ware en de valse Kerk. Kerkvisitatoren spraken uit, dat wij geen andere binding in onze Kerken hebben dan die aan de Heilige Schrift en de Drie Formulieren van Enigheid en dat daarom iemands opvattingen t.a.v. de Chr. Geref. Kerk geen reden kan zijn om hem van het tal voor ambtsdrager af te voeren, maar dat iemand, die een ambt aanvaardt, moet kunnen beloven, dat hij zijn ambt met alle trouw en toewijding zal bedienen.

Daar br. v. T. deze belofte aflegde en tevens verklaarde dat hij, wat de pogingen tot vereniging met de Chr. Geref. Kerk betrof, in de kerkelijke weg zou blijven, waarmee ook de andere broeders instemden, hebben Kerkvisitatoren dienovereenkomstig geadviseerd en was deze zaak, naar hun mening tot een oplossing ge-

bracht. Hun advies luidde aldus: „.....gelet op de verklaring van br. v. T., dat hij zich bewust is de ware kerk van Christus te Grootegast thans als diaken te mogen dienen en dat hij ook gewillig is bij eventuele verkiezing, dit als ouderling te doen en dat hij inzake de pogingen onzer Kerken om tot eenheid te komen met de Chr. Geref. Kerken, die kerkelijke eenheid alleen wil zoeken in de kerkelijke weg en niet zonder voorafgaand advies van het kerkverband, van oordeel dat geen redenen aanwezig zijn waarom br. v. T. zou moeten vragen van het dubbeltal voor ouderling te worden afgevoerd of dat hij door de kerkeraad op het dubbeltal niet zou mogen worden gehandhaafd”.

Zij hebben meteen de brs opgewekt om nu ook met volle kracht de zaak van kerkbouw, waaromtrent aan de Classis reeds advies en medewerking was gevraagd, te behartigen.

Nadien is echter gebleken, dat de betreffende brs niet met dit advies instemden, waardoor weer andere en grotere moeilijkheden ontstonden. In deze situatie heeft de Praeses met medeweten van de Kerkeraad, zich tot de Kerkvisitatoren gewend, met als gevolg een derde samenspreking, nadat de leden van de Kerkeraad desgevraagd verklaard hadden, geen overwegende bezwaren tegen hun aanwezigheid te hebben.

Tijdens deze samenspreking hebben de brs zeer be- list en duidelijk uitgesproken dat zij de Chr. Geref. Kerk beschouwen als wettige kerk sedert 1892, hetgeen onder meer kan blijken uit uitdrukkingen als deze: „De vrijmaking is de eerste stap, nu nog een stap verder en wel naar de Chr. Geref. Kerk”; „Wij zijn vrijgemaakt om ons te voegen bij de Chr. Geref. Kerk”. Een der brs wilde zelfs zijn ambt gebruiken om de Gemeente aldus in te lichten dat zij zich moet voegen bij de Chr. Geref. Kerk. Verder weigerden zij nog steeds hun volle medewerking te verlenen aan de zaak van kerkbouw. Na ernstig vermaan zagen kerkvisitatoren zich genoodzaakt tot het geven van het volgende advies: „.....gehoord de verklaring van br. K.: a. dat de „Chr. Geref. Kerk” sedert 1892 is wettige kerk; b. dat de vrijmaking van de door ons gewraakte Synodebesluiten daarom niets anders mag bedoelen dan dat men zich voegt bij de kerk; c. dat hij dat laatste nog steeds niet als zijn roeping van Christus’ wege; d. dat hij daarom niet kan beloven met al zijn kracht in het ambt mede te werken aan de opbouw en bloei van de Geref. Kerk, waarvan hij tot heden lid is in volle rechten; hebben gemeend op grond van het vorenstaande de Kerkeraad voornemens te moeten adviseren, dat deze aan br. K. op diens verzoek ontheffing uit het ambt van ouderling verlene”. Daar br. B. en v. T. zich met br. K. eens verklaarden, werd door de kerkvisitatoren het advies gegeven deze beide brs niet te handhaven op het tal voor ouderling. Deze adviezen, gegeven 6 Dec. 1948, werden door al de (vijf) kerkeraadsleden aanvaard. De Kerkvisitatoren hebben deze adviezen gegeven, daar gebleken was dat deze drie brs hun standpunt t.a.v. de Chr. Geref. Kerk lieten beslissen bij al hun praktische ambtelijke arbeid. Niet hun „ligging”, maar hun praktische houding gaf de doorslag. Daar is t.a.v. br. K. van schorsing geen sprake, maar in dit geval een verantwoorde ontheffing uit het ambt, temeer omdat hij zelf ook zulks verzocht had. En afvoeren van het tal zal men evenmin een schorsing kunnen noemen. De brs B. en v. T. hebben hun ambtsperiode ook ten volle uitgezet.

De brs B., K. en v. T. zijn 19 Dec. officieel op hun instemming met de op 6 Dec. gegeven adviezen der kerkvisitatoren teruggelopen en zijn met een tweetal bezwaarschriften naar de Classis Grootegast gegaan, welke vergaderde op 27 Jan. 1949, in welke bezwaarschriften zij laakten de houding van de Praeses en die der Kerkvisitatoren. De classis Grootegast heeft de handelingen van de Kerkeraad en de Kerkvisitatoren met algemene stemmen volledig goedgekeurd.

14 Febr. 1949 hebben deze brs met hun gezinnen, en nog enkele andere leden, zich aan de gemeenschap der Kerk onttrokken, hoewel op de Classis door hen gezegd was dat zij zich zouden wenden tot de Part. Synode. Op 22 Febr. daarop hebben zij zich officieel aangesloten bij de Chr. Geref. Kerk van Lutjegast, hoewel de Kerkeraad op 21 Febr. deze brs en zrs nog heeft uitgenodigd tot een vergadering met de Kerkeraad, zo nog een laatste poging doende de dreigende definitieve breuk te voorkomen. Er bleek bij hen geen behoefte meer te zijn tot een samenspreking.

Waarschijnlijk komen we volgende week op deze aangelegenheid terug. Er „zit” nog wel wat „copie in”. K. S.

Agitatie

Er is onzerzijds geklaagd over de bewering van Oosterbeek II, dat er „agitatie” zou zijn gevoerd, die het respect voor synodes zou hebben doen verliezen. Nu schrijft ds J. de Waard een warm artikel, wijzend op wat in 1944 is verklaard door den Kamper kerkeraad, die erkende dat in den kerkstrijd van alle kanten zonde was. Ds de Waard zegt, dat hij die verklaring nog aanvaardt.

Zeker, dat doen wij ook. Bijvoorbeeld in het Getuigenis, dat van de Groningsche synode is uitgegaan. Daar staat b.v.:

„Wij willen in dit getuigenis gaarne belijden, ook onze eigen schuld te zien voor God. Wij weten, dat velen op zulk een erkenning uit onzen mond wachten. Maar juist daarom verklaren wij met des te sterker klem: schuldbelijdenis heeft alleen dan recht op haar naam, indien zij vrucht is van bekeering. Wij voor ons hebben de scherpe smede van deze goddelijke waarheid te gevoelen; maar dit geldt in dezelfde mate u allen, die den Heere en ons nog niet mocht zijn gevolgd in de vrijmaking, en die nog den euvelen moed hebt, de preekstoel voor ons gesloten te houden, die zij openstelt voor anderen; onder wie er zijn, — o, ziet gij het niet? — die meer en meer aan het zwaargela-

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Een rietstaf, die de hand doorboort

Het is merkwaardig te constateeren hoe groot en schier onbegrensd het vertrouwen, óók van vele christenen, is in den „staat”. Die staat kan alles. En het is niet te ontkennen, de staat kan véél. De overheid heeft van God een geweldig wapen ontvangen en bovendien de bevoegdheid en de opdracht dat zwaard ook te gebruiken. Zij ontving geen paradesabel, waarmee in vroeger jaren pas beëdigde luitenantjes graag pronkten, maar het zwaard om weerbarstige onderdanen te dwingen willens of onwillens haar wil te doen. En deze macht van den „staat” is voor hemzelf de permanente verzoeking om zich te doen gelden ook waar God hem geen bevoegdheid gaf en voor zijn burgers de verzoeking om van dien staat te verwachten, wat geen andere instantie ter wereld — naar hun meening — te geven vermag.

Men heft de leuze aan om een nieuwe maatschappij. Doch nauwelijks is die leuze aangeheven, de leuze om een vernieuwing van de velerlei maatschapsverhoudingen in het leven, de verhouding tusschen den man en zijn „maat”, of men roept de hulp in van den almachtigen staat. De harten moeten tot elkander geneigd worden „bij de wet” en met de sancties aan die wet verbonden. En door dat ingrijpen van de zwaardmacht der overheid, een typisch politisch instrument, verwacht men sociale vernieuwing, de vernieuwing van de maatschappij, van de verhouding tusschen den man en zijn „maat”, samenbinding der harten!

Dit is in den grond der zaak de ethiek van den revolver op de borst van den naaste:

„Wilt ge niet mijn broeder zijn, dan sla ik U den schedel fijn”.

Ook onder ons schijnt er sedert Sikkels zijn Christelijk-sociale opstellen schreef, Kuyper ons volk voorlichtte en Fabius getuigde, wél wat veranderd.

Onlangs hoorden we de opmerking, dat het in een tijd van werkloosheid — men zag dien tijd komen — voor de kerkelijke diaconie toch wel onmogelijk zou zijn om voor de leden der gemeente te zorgen en dat we als vanzelf aangewezen zouden zijn op den staat. Deze laatste toch had de macht!

Op de vraag of de staat een roeping heeft in dagen van economische depressie en in verband daarmee van werkloosheid, gaan we hier niet in.

Wel op iets anders. En dat is dit: of achter zulk spreken niet het benauwende ligt, dat men toch op den staat meer vertrouwen stelt dan op den Heere Jezus Christus?

Is het zoo zeker, dat de staat altoos voor zijn werkloze, en in die situatie arme burgers zorgen kan? Het China van heden, de Balkanlanden in den na-oorlogschen toestand, het verarmde Duitschland toonen ons het tegendeel.

En is het zoo zeker, dat de staat altoos voor ál zijn burgers zorgen wil? De economische boycot, waarvan de Schrift spreekt in het boek der Openbaring zegt het ons anders.

En de practijk van het verleden heeft het omgekeerde meer dan eenmaal bewezen: „vadertje staat” heeft meer dan eens degenen, die den HEERE vreezen van zijn vaderlijke zorg uitgesloten.

Maar de Christus heeft het anders gezegd: „Mij is gegeven alle macht in den hemel en op de aarde”. En wél heeft Hij aan Zijn trouwe kerk hier op aarde niet anders beloofd dan bloed, zweet en tranen: „in de wereld zult gij verdrukking hebben”. Doch Hij gaf daarbij de koninklijke belofte: „Ik ben met ulieden ál de dagen tot aan de voleinding der wereld”. En dat laatste is een weldaad, die Hij aan Zijn gemeente belooft en bewijst. Want toen in het Romeinsche rijk niemand zich om de paupers bekommerde, de staat de geloovigen veelszins vervolgde en de valse kerk, de synagoge, de christenen van haar armenkas uitsloot, maakte de Heere de harten in de gemeenten der heidenen gewillig om te voorzien in het gebrek der joodsche christenen in Jeruzalem.

Och, dat we toch geloof hadden! Eens wat minder hoog dachten van „vadertje staat” en wat meer vertrouwen hadden in den barmhartigen Heiland. Toch eens wat minder wereldgeleijkvormig waren in de dingen van het dagelijksch brood!

Want „vadertje staat” is voor den geloovige toch een gebroken rietstaf, die de hand doorboort, voor den man, die op zulk een riet leunt. D. E. C.

den woord der confessie blijken ontwend te zijn. Als gij u niet bekeert, gelooven wij uw schuldbelijdenis niet, want God heeft ons zelf gezegd, dat Hij die twee, belijdenis van schuld en wederkeer tot de gehoorzaamheid, nog nimmer van elkaar gescheiden heeft. Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidt de mensch niet. Wilt gij schuld belijden over de breuk der kerk? Breekt dan met haar zonden. Schrijft dan in 1946 geen vrijblijven voor predikanten en candidaten, die hun tot geleidelijke afwijking op den weg naar den kansel dienen, en welke thans in 1946 anders luiden dan die van 1942 en 1944, edoch, zonder dat gij voor God en menschen herroept de zonden van schorsingen en weringen en afzettingen, die even zoovele daden van schisma waren, wij zij toen verboden, wat gij thans vergunt, n.l. het leeren van